

#justiceelates

**ЯК БІЗНЕСУ ОТРИМАТИ
ВІДШКОДУВАННЯ(КОМПЕНСАЦІЇ) ЗА
ЗБИТКИ, ЗАПОДІЯНІ ВОЄННИМИ ДІЯМИ.
ПОРАДИ АДВОКАТА**

Олексій Степаненко
радник EQUITY, адвокат

1.ЩО ТАКЕ ЗБИТКИ?

◀ втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки)

- пошкодження та знищення рухомого та нерухомого майна;

- втрата майна у зв'язку з окупацією територій;

- знецінення активів (наприклад акції);

- знецінення права вимоги.

◀ доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода)

Постанова КГС ВС від 30.09.2021 по справі №922/3928/20:

«...Неодержаний дохід (упущена вигода) це розрахункова величина втрат очікуваного приросту в майні, що базується на доказах, які підтверджують реальну можливість отримання потерпілим суб`єктом господарювання певних грошових сум, якби учасник відносин у сфері господарювання не допустив правопорушення....».

2. СПОСОБИ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ

2.1 ПРИКЛАД КУВЕЙТУ

Компенсаційний орган

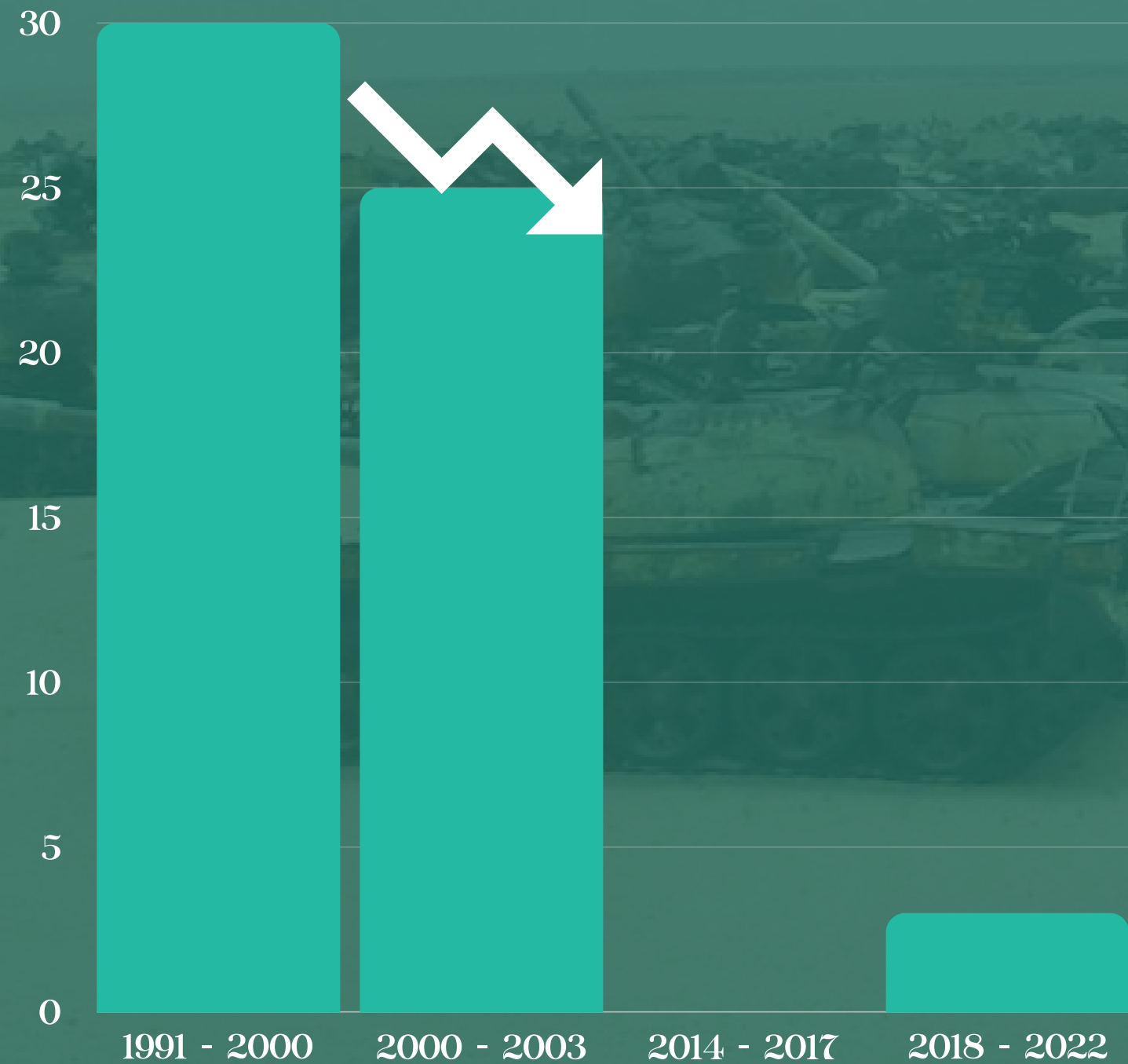
The United Nations Compensation Commission (UNCC)

політичний орган, який виконує в першу чергу функцію встановлення фактів, оцінюючи заяви про компенсацію, підтверджує їхню правдивість та обґрунтованість, оцінку збитків, оцінку обсягів перерахунків та вирішуючи спірні справи, що є частково квазі-судовою функцією

Загальний розмір збитків заявлений Кувейтом:

- Загальна сума заявлених збитків: **352 млрд.дол.США**
- Загальна сума стягнутих з Іраку збитків: **52,4 млрд.дол.США**

2.1. ПРИКЛАД КУВЕЙТУ

◀ Джерело для компенсації збитків та розміри

Відсоток від надходжень, отриманих від експортних продажів іракської нафти та нафтопродуктів.

Цей відсоток спочатку був встановлений Радою Безпеки на рівні 30 %, але в подальшому неодноразово змінювався:

- 1991 - 2000 – 30%
- 2000 - 2003 – 25%
- 2014 - 2017 – 0%
- 2018 - 2022 - 0,5%-3%

2.1. ПРИКЛАД КУВЕЙТУ

МЕХАНІЗМ ВИПЛАТИ КОМПЕНСАЦІЇ

- ▶ реєстрація, оформлення і комп'ютерне шифрування;
- ▶ групування за типами збитків і схожістю обставин і параметрів;
- ▶ розгляд претензії у секретаріаті щодо відповідності формальним вимогам;
- ▶ включення претензій до щоквартального звіту Керівної ради;
- ▶ скерування претензій на розгляд відповідним Групам уповноважених разом з відповідями уряду Іраку;
- ▶ представлення Керівній раді доповіді про претензію;
- ▶ Керівна рада могла або затвердити рекомендовану суму компенсації, збільшити чи зменшити її, або ж повернути справу на додатковий розгляд.

3. МЕХАНІЗМИ ОТРИМАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ

ПІДСТАВИ ДЛЯ ЗВЕРНЕННЯ:

Звернення до
Європейського суду з прав
людини (ЄСПЛ)

Порушення ст. 1 Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (захист власності) та ст. 6, 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Інвестиційний арбітраж

- Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень (1958 року)
- Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами (1965 року)

Звернення до
українських судів

Національне та міжнародне
законодавство

4. ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО СТЯГНЕННЯ ЗБИТКІВ З РФ В УКРАЇНСЬКИХ СУДАХ

4.1. СУДОВИЙ ІМУНІТЕТ

У справах про стягнення збитків з російської федерації спричинених актом агресії судовий імунітет (ч. 1 ст. 79 Закону України «Про міжнародне приватне право») не застосовується.

Судова практика

- постанова Великої Палати Верховного суду від 15.09.2022 року у справі №990/80/22;
- постанови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 14.04.2022 у справі № 308/9708/19, від 18.05.2022 року у справі №760/17232/20-ц.

Верховний Суд виходить із того, що названа країна-агресор діяла не у межах свого суверенного права на самооборону, навпаки віроломно порушила усі суверенні права України, діючи на її території, а тому безумовно надалі не користується у такій категорії справ своїм судовим імунітетом.

4.2. ОСОБА ВІДПОВІДАЧА ТА ПРЕДМЕТНА ЮРИСДИКЦІЯ

В господарському судочинстві існує кілька підходів до визначення особи відповідача у спорах з російською федерацією про стягнення збитків:

рф – як самостійний
суб'єкт

рф через
уповноважений орган

ПРОБЛЕМА:

ГПК чітко не врегульовує подібні спори, коли відповідачем є іноземна держава як самостійний учасник (ст.56, 162 ГПК України).

ПОЗИЦІЯ СУДІВ, ЩО ДЕРЖАВА МОЖЕ БРАТИ УЧАСТЬ В СПОРІ ЯК САМОСТІЙНИЙ СУБ'ЄКТ

- ▶ постанови ПАГС 14.06.2023 р. у справі № 910/2430/23,
від 07.08.2023 р. у справі № 910/5307/23.

ПОЗИЦІЯ СУДІВ, ЩО ДЕРЖАВА МОЖЕ БРАТИ УЧАСТЬ В СПОРІ ЧЕРЕЗ ОРГАН ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

- ▶ постанова КГС ВС у справі №910/5699/23 від 06.11.2023 р.

Суд зазначив, що відповідачем у справі є держава, яка бере участь у справі через відповідний орган державної влади.

4.3. ТЕРИТОРІАЛЬНА ПІДСУДНІСТЬ СПОРУ

ЗА МІСЦЕМ
ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ

◀ ч. 8. ст. 29 ГПК України встановлено, що позови про відшкодування шкоди, заподіяної майну, можуть пред'являтися також за місцем заподіяння шкоди.

ЗА МІСЦЕМ ЗНАХОДЖЕННЯ
ВІДПОВІДАЧА АБО ЙОГО
МАЙНА

◀ ч. 6 ст. 29 ГПК України позови до відповідача, місце реєстрації проживання або перебування якого невідоме, пред'являються за місцезнаходженням майна відповідача чи за останнім відомим зареєстрованим його місцем проживання або перебування чи постійної його діяльності.

СУДОВА ПРАКТИКА:

постанова ПАГС від 31.01.2024 року у справі №910/16884/23

4.4. ПОВІДОМЛЕННЯ ВІДПОВІДАЧА

- Направлення кореспонденції поштою на адресу посольства рф в Україні;
- Направлення кореспонденції поштою на адресу посольства рф в іноземній країні;
- Направлення кореспонденції електронною поштою на адреси органів державної влади рф;
- Повідомлення на сайті суду.

4.5. ОБҐРУНТУВАННЯ СКЛАДУ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

1. ФАКТ ЗАПОДІЯННЯ ЗБИТКІВ ТА ЇХ РОЗМІР

- ◀ Висновок суб'єкта оціночної діяльності;
- ◀ Висновок експерта;
- ◀ Фотофіксація, акти огляду, докази звернення в правоохоронні органи, ДСНС тощо.

2. ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЙ РФ ЯК ЗАПОДІЮВАЧА ШКОДИ

- ◀ Встановлена національними та міжнародними актами.

Наприклад:

- *Резолюція Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 «Агресія проти України» від 02.03.2022.*
- *Рішення Міжнародного суду ООН у міждержавній справі України проти росії від 16.03.2022*
- *Заява Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні», схваленої згідно з постановою Верховної Ради України № 2188-ІХ.*
- *Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи № 2433 від 27.04.2022.*

3. ПРИЧИННИЙ ЗВ'ЯЗОК

- ▶ Причинно-наслідковий зв'язок між діянням та заподіянням шкоди полягає в тому, що шкода є наслідком саме протиправного діяння російської федерації, а саме збройної агресії проти України.

4. НАЯВНІСТЬ ВИНИ

- ▶ Дії рф є умисними, оскільки здійснюються за рішенням президента російської федерації та уповноважених осіб.
- ▶ Діє презумпція вини заподіювача шкоди (ч. 2 ст. 1166 ЦК України).

Судова практика

Постанови Верховного Суду:

від 14.02.2018 року у справі № 686/10520/15, від 08.05.2018 у справі № 922/2026/17, від 21.09.2018 у справі № 910/19960/15, від 23 січня 2018 року у справі № 753/7281/15-ц.

**ГОТОВИЙ ВІДПОВІСТИ
НА ВАШІ ЗАПИТАННЯ!**